

FILM

»Nočem imeti vernikov!«

Nejc Gazvoda

Nejc Gazvoda velja za enega najboljših piscev mlade generacije, je pa tudi diplomant filmske režije na AGRFT-ju. Leta 2011 je na velikem platnu v vlogi scenarista, scenografa, montažerja in režiserja debitiral s filmom *Izlet*, za katerega je na Festivalu slovenskega filma v Portorožu prejel sedem nagrad, povabljen je bil tudi na več kot 30 mednarodnih festivalov, dve leti pozneje je kot režiser in soscenarist (z Janezom Lapajnetom) v koprodukciji z Dansko sodeloval pri filmu *Dvojina*, ki je svetovno premiero doživel na prestižnem mednarodnem filmskem festivalu v Karlovih Varih, doma pa je celovečerec osvojil dve vesni. Zelo uspešen je tudi na gledaliških odrih: v vlogi scenarista in režiserja je debitiral leta 2013 v Mini teatru s predstavo *Divjad*, v Mestnem gledališču ljubljanskem (MGL) se je v dvojni vlogi izkazal v drami *Menjava straže*, s scenarijem pa z gledališko nadaljevanko *Vranja vrata*. Tako ni čudno, da ga je direktorica in umetniška vodja Barbara Hieng Samobor znova povabila k sodelovanju, tokrat spet v dvojni vlogi. Z dramo *Tih vdih*, ki govori o sodobni slovenski družinski celici, pri čemer se dotakne tudi težav izgubljenosti, brezperspektivnosti oziroma skrajne ambicioznosti generacije Y, je navdušil tako soustvarjalce kot občinstvo. Kako snuje zgodbe, kakšno je življenje pisca v Sloveniji in katerega dela ne bi nikoli sprejel, si med drugim preberite v nadaljevanju.

Nedavno ste v MGL-ju na oder postavili svoje delo *Tih vdih*. V vlogi režiserja in scenarista ste bili že pri *Menjavi straže* in

Nejc Gazvoda je že v osnovni šoli pisal eseje, ki so jih objavljali v šolskem časopisu, v osmem razredu je ustvaril svoj prvi scenarij, v gimnaziji pa je napisal kratke zgodbe, iz katerih je potem nastala večkrat nagrajena zbirka *Vevericam nič ne uide*.

Divjadi ter pri filmih *Izlet* in *Dvojina*. Imate tako zelo radi vse niti v svojih rokah?

Ne. To je odvisno od tega, kakšno ponudbo dobim. Pri Vranjih vratih, ki sem jih napisal, je bilo že od začetka jasno, da jih bo režiral Aleksandar Popovski – in tako je tudi bilo. Me pa direktorica in umetniška vodja MGL-ja Barbara Hieng rada najame »v paketu«.

Koliko »manevskega prostora« puščate igralcem, ko gre za vaše besedilo in režijo?

Dovolim spremembe. Pri *Tihem vdihu* smo dodali kar nekaj stvari, pet strani pa smo odstranili. Zelo dobro vem, kaj hočem z napisanim povedati, zelo dobro vem, kaj je bistveno, kaj je tisto, kar se ne sme spremeniti, in pri tem vztrajam. Tisto vmes pa se da prilagajati. Moja velika želja je, da bi enkrat z igralci napisal besedilo od začetka, tako kot dela Mike Leigh: da bi prišel samo z neko idejo, ki mogoče niti ni ideja o likih in zgodbah, ampak je ideja o neki širši ideji, ki bi jo radi raziskovali. V takšnem primeru moraš igralcem še posebej pustiti proste roke, ker tisto, kar ti lahko oni dajo v enem svojem utri-

pu, enem svojem trenutku, je zelo težko napisati ali se spomniti sam.

Kako zelo so vam pomembni ljudje, s katerimi delate?

Mislim, da se lahko projekt naredi skoraj v vsakem primeru. Z nekom se lahko odlično razumeš, pa ni nujno, da bo stvar delovala, in obratno, lahko se s kom sploh ne razumeš, pa boš naredil dobro stvar. Tih vdih je bil res zelo poseben, ker z igralci, razen kreativnih, nismo imeli niti enega neso-glasja. Vsi so delali s takšnim veseljem. Celo nadure. Vse, kar sem jim rekel, so poskusili. Še zdaj imamo na Viberju skupino, v kateri se pogovarjamo in si pišemo, kot od začetka. Jaz sem igralcem pri *Tihem vdihu* že na začetku rekel,

da se bom ukvarjal predvsem z njimi. To obljubo sem držal. To je igralska predstava in meni je to v ponos. Meni ni treba svojih režiserskih želja in pogledov metati ljudem v obraz, če jim to lahko človeško ponudim. Tih vdih je predstava, ki jo od vseh svojih najraje gledam, ker sem igralcem pustil toliko »manevskega pro-

Nejc Gazvoda in Barbara Hieng Samobor

stora«, da je notri vedno kaj novega – v okvirjih, ki sem jim jih dal.

Kakšne dobre lastnosti iščete pri igralcih?

Morajo mi dati kaj, s čimer me presenetijo, neki svoj občutek, iznajdljivost, igralsko inteligenco, ki ni vezana nujno na učljivost. Včasih imajo krasni igralci velike težave z besedilom. Pa razumeti morajo človeške težave, ker če ne, bodo zelo težko naredili to, kar hočem oziroma kar si želim. Iščem predvsem to, da me poslušajo, a da mi hkrati ponudijo kaj novega, da vedo, da sem njihov zaveznik, ne pa nekdo, ki jih hoče mučiti. Nočem imeti vernikov, mene to ne zanima. Mogoče so nekateri igralci, s katerimi sem delal v preteklosti, od mene pričakovali, da jih bom očaral oziroma jih nekam zapeljal ali si jih napol podredil. Mene to sploh ne zanima, niti v življenju niti ko delam z njimi. Zame so popolnoma enakovredni sodelavci.

Ste bolj pisec ali režiser?

Najbolj mi ustreza oboje skupaj. Pisanje je namreč zelo osamljeno, kar mi je sicer prav, ker tudi drugače nisem človek, ki bi vsak dan potreboval ne vem kakšno spodbudo drugih ljudi. Zelo rad sem sam, zelo rad berem, rad imam svoj mir in izjemno rad pišem, pri režiji pa pridem v stik z ljudmi, ki imajo mogoče drugačen odziv na »mojo stvar« ali pa drugačen uvid, kar je zame zelo dragoceno.

Od kod črpate ideje za svoje like?

Imam neko mešanico, da pišem stvari po občutku in zelo premišljeno. Sem velik podpornik tega, da moraš vedeti, kaj tvoj lik hoče, kdo je, od kod je in kam gre, da mora biti na začetku predstave drugačen kot na koncu, in sicer zaradi sprememb, ki se mu v delu zgodijo. Potem je to mešanica ljudi, ki jih poznam, ampak jih zelo sestavim, nato pa jih – glede na težave, ki jih imajo – opremim z značajem, s katerim se težko spopadejo s težavami, ki jih imajo. Ker če si človek, ki je osamljen, a si rad sam, nimaš težav. Rad imam pisane in »polnokrvne« like. To je tisto, kar me zanima v umetnosti. Zgodba je seveda prav tako izjemno pomembna, ampak oder in film morajo naseljevati predvsem »polnokrvni« ljudje, kot jih poznamo iz življenja. Mi pa na odru velikokrat gledamo samo neke »koncepte«, ki nam vcepljajo v glavo visokoteleče ideje o tem, kaj je politika danes in kaj je dolžnost evropskega državljana. Jaz imam tega »poln kufer«, po pravici povedano. Jaz hočem gledati na odru in na filmu ter v literaturi brati o ljudeh vseh ras in veroizpovedi, ampak predvsem o ljudeh s človeškimi težavami.

Kako je biti pisec v Sloveniji? Se da živeti od tega?

Odvisno od tega, kako si mahnjen na denar. Če si zelo mahnjen na denar, je to zagotovo poklic, ki v nobenem primeru nima smisla.

Osebnostno sem vedno delal stvari, projekti so me vedno našli, ker sem jih potem tudi dobro naredil, pa sem jih dobival še naprej. Tako da jaz zagotovo lahko živim od tega. Je pa na žalost naš status tak, da ti ne omogoča ne bolniške ne kredita, dveh zelo osnovnih človeških pridobitev. Ampak meni moje delo zelo ustreza. Jaz bi težko imel »normalno« službo. Vem, da je ogromno ljudi, ki vztrajajo pri neki svoji zelo zanimivi poetiki, pa ne dobijo dovolj denarja (neodvisna scena je, recimo, zelo podhranjena). Če bi bil samo pisatelj romanov, nikakor ne bi mogel živeti od tega. Mislim, da Goran Vojnovič in Tadej Golob, ki sta po mojem mnenju ta čas najbolj priljubljena in prodajana ter nagrajevana, ne moreta živeti samo od honorarjev za romane ... vsaj mislim tako, naj mi ne zamerita tega. (smeh)

Obstaja kakšno delo, ki ga ne bi sprejeli?

Odvisno. Če delam kakšno stvar za denar, torej komercialno, mi to ne predstavlja težave. Seveda imam tudi tu neke omejitve. Zagotovo ne bi šel v kaj, kar je žaljivo, rasistično ali kakorkoli škodljivo. Tu bi takoj potegnil črto. Se mi pa zdi, da je komerciala nekaj, kjer nekatere stvari moraš požreti, ker je to pač del posla, in jaz s tem nimam večjih težav. Pri naročilih, ki so bolj avtorske narave, pa bi pa zelo hitro potegnil črto, če bi me silili v kaj, v kar osebno ne verjemem, v neke

ideje, v katere ne verjamem, v politiko, v to, da bi moral napisati dramo, ki bi zavzemala izrazito »enopolno stališče«. Veliko stvarim bi rekel ne – zavoljo osebnega dostojanstva.

Med drugim ste napisali scenarij za komedijo Čakalnica, v kateri igra Lado Bizovičar in Rifle ...

Ja, to je bilo odlično delati. To je bil eden izmed teh komercialnih projektov, ki pa je bil odličen. Komedija je zelo kruta – pri drami je tišina del gledalčevega odziva, pri komediji pa, če se ljudje ne smejejo, si oplel. Hvala bogu mi je tu uspelo, saj ima predstava že več kot sto ponovitev. To je bila zame zelo dobra izkušnja, ker sem se naučil, kako neke »trike« iz popolne komercialne prenesti v najbolj »art« zadevo. Pa spet sem dobil nove prijatelje. Juretu Karasu in Bizovičarju izjemno zaupam, kar zadeva nekatere stvari, in to dosti širše, kot bi si kdo mislil. Gre namreč za dva zelo inteligentna človeka.

Kdo vas je spodbujal na pisateljski poti?

Malo sem jezen na ljudi, ki potrebujejo veliko spodbude. Pa ki jamrajo, da nimajo nekega navdaha, čeprav jim vsi govorijo: »Ti si izjemno nadarjen, delaj!« Ker se mi zdi, da sam tega nisem nikoli potreboval. Jaz sem vedno v sebi našel to moč. Sem pa imel izjemno učiteljico slovenščine in odlične knjižničarke, imam starše, ki so brez kakršnegakoli ugovora sprejeli to, kar delam, in babico, ki me je naučila brati pri treh letih. Ne potrebuješ veliko več ... To je to!

Pogosto obiskujete predstave različnih gledaliških hiš. Vas to zanima poklicno ali tudi ljubiteljsko?

Včasih grem sicer kaj pogledat, ker se mi zdi, da to moram videti, ker delam kaj podobnega, drugače pa imam to preprosto rad. Zelo rad hodim v kino in na koncerte. To je zame to. Nimam drugih konjičkov in jih niti ne potrebujem. No, imam, namizne igre rad igram, ampak nimam ravno časa za to.

Teja Pelko; foto: Marko Vavpotič, M24.si

Zarez v slavnostno torto po premieri predstave Tih vdih